

На февруари 1896 — Балабановъ е тъкмо 17-годишенъ ученикъ отъ V класъ на Софийската държавна гимназия, класически отдѣлъ — въ русенското списание за ученици Изворъ, редактирано отъ Т. Ц. Трифуновъ, вижда свѣтъ първичето на Балабановъ — малко разказче подъ заглавие „Ученици“ (г. V. кн. 6).² Темата е състраданието. И веднага излиза въ сп. Учителъ (Пловдивъ) на известния педагогъ Хр. Д. Максимовъ една редакционна бележка: „Добре е сторила редакцията [на Изворъ], дето въ тая книжка е дала мѣсто на разказчето „Ученици“. Кжсичко и слабичко е то, ала като пръвъ опитъ въ тази посока, може се казà, че е добро. Нека по-често се правятъ такива опити въ списанията, назначени за ученици“ (Учителъ, III. кн. 7. р. 544).

И младиятъ авторъ продължава съ „такива“ и други опити, ако и не винаги въ списания, „назначени за ученици“. Отъ следната година отбелязваме само стихотворението „Есень“ отъ Франсоа Коппе, преведено отъ шестокласника Балабановъ и печатано въ Бобчевата Българска сбирка (IV. р. 934, ноември 1897), подписано съ името му. И други дребни стихове и разкази ще да сж печатани по това време, но де? — Балабановъ, който пописва вече и малки бележки по вестниците, не се подписва подъ тия си работи, понеже е още ученикъ.

1897/98, като ученикъ отъ последния класъ на гимназията, подъ влияние на токущо излѣзлия въ Кирилъ Христовъ преводъ романъ на Уго Фосколо „Последнитъ дни на Якопо Ортисъ“ (Пловдивъ, 1897), италианскиятъ Вертеръ, Балабановъ написва една доста голѣма поема подъ заглавие „Сърдце“. Както си спомня сега, той оставилъ чисто написания екземпляръ отъ ръкописа на Ст. Л. Костовъ, свой съученикъ, за да го предаде на литературния конкурсъ Вазовъ за премия. Балабановъ заминава, Костовъ загубва ръкописа. . . Ние нѣмаме възможность да сждимъ днесъ за качествата на поемата — важното е, че Балабановата сждба започва да си показва рогата още отъ началото.

Но още преди да замине за Лайпцигъ, пакъ като ученикъ въ VII кл. Балабановъ превежда отъ старогръцки две пѣсни отъ Омирова Илиада въ хекзаметри. И още ученикъ — преводитѣ му биватъ приети и напечатани въ „професорското списание“ Български прегледъ (пѣсень XXII [погрѣшно напечатано тамъ XII], „Убийството на Хектора“ — IV. кн. 12. р. 3—15, мартъ 1898; пѣсень XXIII, „Патрокловото погребение“ — V. кн. 1. р. 66—72, септ. 1898) и на преводача заплащатъ добъръ хонораръ. Излизането на тия пѣсни отъ Илиадата ще е било посрещнато много добре. Ив. Славейковъ, тогава близъкъ до Периодическо списание на Книжовното д-во, намира Балабановъ, и следъ доста ласкави думи и насърдения му предлага да се залови да преведе изцѣло

² Год. III и V отъ Изворъ липсватъ изцѣло, а отъ г. IV има само две книжки въ Народната библиотека. Книжката, въ която е помѣстенъ разказа можа само косвено да се установи, самиятъ разказъ не можахме да намѣримъ. Интересно съвпадение: въ сжщото списание, две години по-рано, излиза и първичето на Елинъ Пелинъ.